

учетом его региональных особенностей. Авторами предлагается ряд принципов для такого исследования, которые максимально принимают во внимание условия внешней среды развития трансграничного сотрудничества, а также их динамику. Также с целью опосредованной оценки трансграничного сотрудничества предлагается использование интегрального показателя социально-экономического развития приграничных областей, которые входят в состав еврорегионов.

СПИСОК ИСТОЧНИКОВ:

1. Терещенко Т. В. Науково-методичні основи забезпечення розвитку транскордонного співробітництва: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. екон. наук: спец. 08. 10.01 «Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка» / Терещенко Тетяна Василівна. – К., 2005. – С. 20.

РЕЗЮМЕ

В статье рассматриваются методологические основы исследования развития трансграничного сотрудничества, в частности его экономической составляющей. Предлагается система принципов для его оценки, а также методика, разработанная на основе использования интегрального показателя социально-экономического развития приграничных областей, которые входят в состав еврорегионов.

Ключевые слова: трансграничное сотрудничество, еврорегион, интегральный показатель.

РЕЗЮМЕ

У статті розглядаються методологічні основи дослідження розвитку транскордонного співробітництва, зокрема його економічної складової. Пропонується система принципів для його оцінки, а також методика, яка розроблена на основі використання інтегрального показника соціально-економічного розвитку прикордонних областей, які входять до складу євро регіонів.

Ключові слова: транскордонне співробітництво, євро регіон, інтегральний показник.

SUMMARY

The article runs through methodological grounds for research of cross-border cooperation development, particularly its economical compound. It offers a system of principles for its estimation, and methodology developed on the basis of using the integral factor of social and economic development of near-border regions that are parts of euroregions.

Keywords: cross-border cooperation, euroregion, integral factor.

СТРУКТУРНІ ДЕФОРМАЦІЇ ТА ДИСПРОПОРЦІЇ ТА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Мокій А.І., д.е.н., проф., Львівська комерційна академія,

Флейчук М.І., д.е.н., доц. Львівська комерційна академія

Гуменюк А.М., к.е.н., доц. Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Проблеми економічного розвитку країни є об'єктом досліджень як економістів, так і політиків. Конкурентоспроможність і перспективи країни та соціально-економічне становище її громадян залежать від того, які процеси спостерігаються в динаміці і рівні розвитку та які при цьому відбуваються структурні зміни в національній економіці

Питання формування багатства нації та його розподілу в історії розвитку економічної думки вивчалися багатьма науковцями, серед них – Дж. М. Кейнс, У. Петті, Д. Рікардо, Ж. Б. Сей, А. Сміт, Й. Шумпетер та інші. Одними із засновників теорії економічного зростання є В. Левіс, Р. Солоу, Дж. Хікс. Вітчизняні вчені також приділяють увагу питанням економічного розвитку України, зокрема, в частині визначення факторів економічного розвитку та реформування економічної системи (А. Гальчинський, В. Геєць, В. Дорогунцов, А. Філіпенко, А. Чухно).

Під економічним зростанням розуміють “регулярне, стійке розширення масштабів діяльності певної господарської системи, яке виявляється у збільшенні розмірів використаної праці і виробленого продукту – товарів і послуг”. Американський економіст Б. Селігмен зазначав, що “теорія економічного зростання повинна враховувати природні ресурси, політичні інститути, законодавство, а також багато психологічних і соціальних факторів”. Тому можна погодитися, що економічне зростання визначається двома взаємопов'язаними способами: як збільшення обсягу реального ВВП протягом певного часу або як

збільшення за той самий період обсягу реального ВВП на одну особу. Зазначають, що при аналізі економічного зростання важливою є проблема кількісного та якісного розвитку виробництва, а також покращання його структури.

Започаткована ще у 2005 р. статтею Ю. Полунєєва у „Дзеркалі тижня” [1] дискусія щодо конкурентоспроможності економіки як національної ідеї розвитку набула особливої актуальності у зв'язку з загостренням проблем інтеграції України у світове господарство. Очевидні вкрай негативні наслідки для конкурентоспроможності економіки, які загострилися особливо під час світової фінансово-економічної кризи 2007-2010 рр., особливо для енергомістких галузей (металургійна) та галузей, для яких природний газ є основним видом первинних сировинних ресурсів (хімічна) і які загалом формують істотну частку державного бюджету та забезпечують 40 % обсягів валютних надходжень від експорту. При цьому, якщо врахувати погіршення кон'юнктури світового ринку сталі і недостатній попит на металопродукцію на внутрішньому ринку, правомірно припустити кризове загострення соціальної напруги на понад 400 підприємствах гірничо-металургійного комплексу з 10% загальної чисельності працюючих.

У цьому контексті доцільно згадати про небезпеку „пасти конкурентоспроможності” (за М.Портером) при відсутності реальних структурних зрушень в економіці, про що ми постійно наголошували ще з 1999 р., підкреслюючи необхідність розробки моделі суспільного та економічного розвитку нашої країни, стратегічного передбачення небезпек та загроз внутрішнього і зовнішнього характеру, реального, а не декларативного, запровадження інноваційної парадигми розвитку [2]. На жаль за останній період, незважаючи на наявні ґрунтовні наукові розвідки проблеми національної конкурентоспроможності [3], широку дискусію у засобах масової інформації, нам невідомі будь-які нові проекти концептуальних засад внутрішньої і зовнішньої політики, стратегічних напрямів розвитку на 10-20 чи й 30 років (зазначимо, що розроблена у 2004 р. провідними науковцями України „Стратегія соціально-економічного розвитку України на 2005-2015 роки „Шляхом європейської інтеграції”” так і не набула офіційного статусу стратегічного документу). Можна припустити, що негативні наслідки фінансово-економічної кризи з втратами людського капіталу (більше 5 млн осіб або 10% загальної чисельності населення України за період незалежності) та нагромадженням потенціалу екологічної небезпеки (оцінку якого до цього часу не проведено) що Україна опинилася перед найсерйознішим викликом національній безпеці і суверенітету за весь період незалежності. Важливо наголосити, що передбачити подібний розвиток подій було можливо, як і можливо обґрунтувати заходи стратегічного та тактичного характеру для пом'якшення несприятливого впливу зовнішніх і внутрішніх загроз безпеці нашої країни.

Докладніше розглянемо загрози та ризики для вітчизняної економіки, пов'язані з інтенсифікацією зовнішньоекономічних зв'язків та неефективністю структурної перебудови нашої соціально-економічної системи. Зокрема, саме після низькоефективної та недостатньо науково обґрунтованої „дикої” лібералізації зовнішньоекономічних стосунків з відсутністю належної інституційної основи у 1991 р., Україна зустрілася з низкою проблем, передумовою яких були неефективна структура зовнішньої торгівлі (експорт сировинних товарів та імпорт готової продукції не завжди найкращої якості), стимулювання інвестицій у видобувні галузі, а не в експортоорієнтовані виробничі сектори, недостатня ефективність чинного законодавчого та нормативно розпорядчого забезпечення. Навіть залучення інвестора на таке стратегічно важливе та потенційно потужне підприємство, як „Криворіжсталь”, не мало відчутних позитивних наслідків у структурі цього сектора економіки. Це підприємство, як відомо, було продано у 2005 р. за 24 млрд грн, з яких – 4,4 млрд, було спрямовано до Пенсійного фонду, ще 4 млрд на погашення боргів і ще близько 15 млрд (на думку окремих фахівців) – на покриття дефіциту бюджету [4].

Внаслідок цього в останні роки спостерігався спад ВВП та обсягу промислового виробництва. Незважаючи на незначне зростання цих показників, що спостерігалось протягом 2000-2004 рр. (рис. 1), недоречно стверджувати про підвищення ефективності діяльності вітчизняних підприємств у цей період, адже не потрібно забувати про диспропорції у структурі ВВП та зовнішній торгівлі (близько 80% українського експорту становили сировинні товари або товари з мінімальною доданою вартістю). Опосередкованим доказом істотних кризових явищ стало різке зниження у 2008 р. обсягу промислового виробництва на 34,1% (порівняно зі зростанням цього показника у 2007 р. на 10,2%) та прогнозоване скорочення обсягів ВВП до 9% (замість зростання на 7,9%, що мало місце у 2007 р.) [5].

Такі різкі коливання пов'язані не лише із світовою фінансово-економічною кризою 2007-2010 рр. та зниженням цін на метал на світових ринках, але й з надмірною „однобічною” орієнтацією вітчизняної економіки на міжнародні ринки сировини.

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СОТРУДНИЦТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЇ ЄВРОПИ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСЬКОГО ЕКОНОМІЧЕСЬКОГО СОТРУДНИЦТВА І ГУАМ

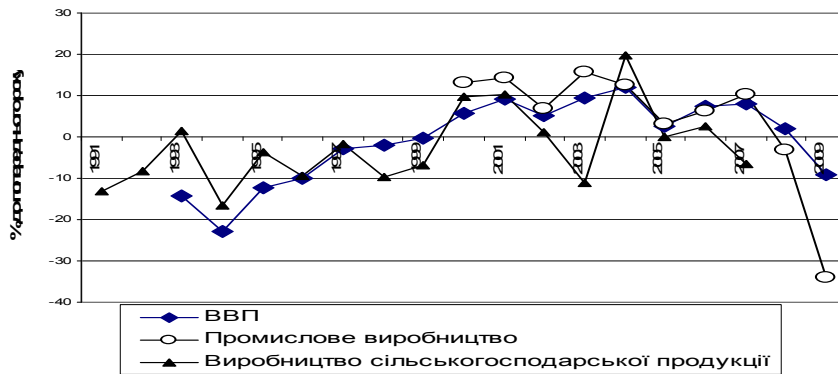


Рис. 1. Динаміка індексу ВВП, промислового виробництва та виробництва сільськогосподарської продукції 1991-2008 рр., % до попереднього року. (2009 р. – прогнозні) оцінки.

Складено за: [7]

Наслідком стали не лише істотні економічні збитки та гальмування розвитку економіки загалом, але й значні негативні соціальні процеси. Зважаючи на відсутність мобільності та диверсифікації провідних вітчизняних промислових регіонів (Донецька, Харківська, Дніпропетровська, Запорізька області), повна зупинка або мінімальна завантаженість провідних суб'єктів господарювання („Норд”, Донецький металопрокатний завод, Дніпропетровське ЗАТ „Гірмаш”, Донецький завод підйомно-транспортного обладнання”, Харківський завод ім. Т.Шевченка, ВАТ „Запорізький виробничий алюмінієвий комбінат” тощо) стала також передумовою масових звільнень працівників та зростання безробіття в цих областях (загалом показник безробіття в Україні, за оцінками експертів Інституту стратегічних оцінок, досяг свого історичного максимуму за останні 40 років [6, с.29]). Відповідно до даних МВФ станом на кінець 2008 р. цей показник становив близько 11 % [7].

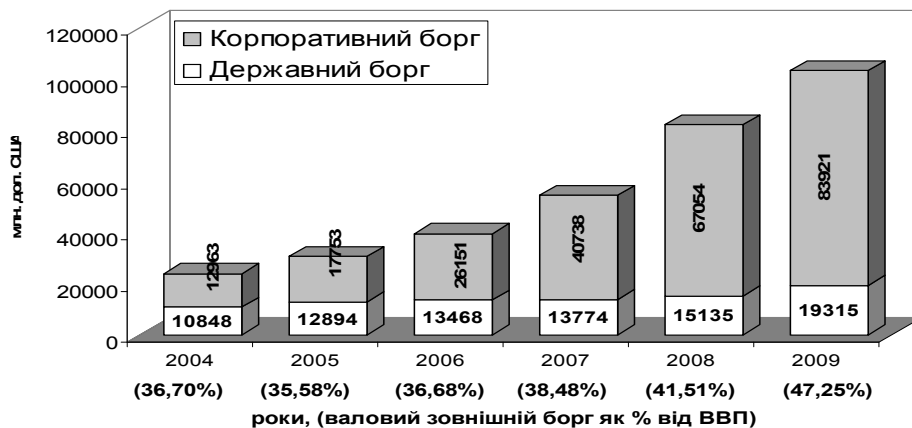


Рис. 2. Динаміка зовнішнього боргу України та його частка у відношенні до ВВП у період 2004-2008 рр., млн дол. США. 2009 р. – прогнозні оцінки. Розраховано за: [8]

Крім того, незбалансованість зовнішньоекономічних відносин та недостатня ефективність правового регулювання призводить до масштабного вичерпування природних ресурсів забруднення навколишнього середовища внаслідок переміщення шкідливого виробництва, токсичних та інших небезпечних відходів на територію України, неефективного та часто виснажливого використання сільськогосподарських земель, а також до зменшення можливостей збереження ресурсного потенціалу в майбутньому.

Не менш негативним наслідком неефективної зовнішньоекономічної політики у фінансовій сфері є й масштабне нарощування зовнішньої заборгованості (рис. 2).

За даними офіційної статистики станом на 1 жовтня 2008 р. обсяг валового зовнішнього боргу становив 105,4 млрд дол. США (56,4% до ВВП). З них, обсяг боргу сектора державного управління – 14,2 млрд дол. (7,6% до ВВП), а державного зовнішнього боргу – 13,5 млрд дол. США (7,2% до ВВП). Обсяг зовнішнього боргу банківського сектору становив 42,1 млрд дол. (22,5% до ВВП), або в 1,4 раза більше порівняно з початком 2008 р. Зовнішній борг інших секторів економіки (включно з кредитами прямих інвесторів) на 1 жовтня 2008 р. становив 49 млрд дол. (26,2% до ВВП) (розраховано за: [8]). Важливо, що

зовнішній державний борг зростає переважно за рахунок коштів, які надають міжнародні фінансові організації (табл. 1).

Таблиця 1

**Динаміка гарантованого зовнішнього боргу України перед МФКО
в 2004-2008 рр, млн грн**

Міжнародні фінансові інституції /рік	Роки				
	2004	2005	2006	2007	01.09.2008
ЄБРР	1032,35	887,85	130,27	631,24	806,84
Світовий Банк	8177,82	5996,91	2324,61	2177,82	553,63
МВФ	260,28	232,53	4192,73	260,28	303,91

Складено за: [8]

З характеристикою цільових призначень запозичень з боку міжнародних фінансових організацій, їх практичного використання та умов повернення пов'язані наслідки від них у довгостроковій перспективі. Значні обсяги позик, що залучає Україна, призначені для покриття дефіциту платіжного балансу і державного бюджету, а також на консультативно-технічну допомогу. Черговий транш у розмірі 4 млрд дол. США від МВФ, що надано Україні у 2009 р. та деклароване урядом його призначення на покриття дефіциту бюджету (переважно соціальної його частини) [7] яскраве цьому підтвердження.

Опосередковано, передумовою неефективного використання зовнішніх запозичень є надмірно короткі політичні цикли, які зумовлюють різку фіскальну та монетарну експансію перед виборами (для цього часто також використовуються зовнішні кредитні ресурси, одночасно штучно нарощуючи і обсяг вітчизняної валюти) та істотні негативні наслідки після закінчення виборчої кампанії, зокрема різке підвищення темпів інфляції, девальвація національної грошової одиниці, зростання дефіциту бюджету та негативного сальдо поточного рахунку.

Звичайно, зовнішні запозичення, призначені для покриття дефіциту бюджету, для підвищення рівня електоральної підтримки є набагато привабливішими (виборці, як правило, не усвідомлюють небезпеки для економічної системи від непродуктивного збільшення зовнішньої заборгованості у стратегічній перспективі та безпосередньо не відчувають негативних наслідків від цього під час виборчої кампанії) порівняно з підвищенням фіскального навантаження, яке є непопулярним серед електорату, але містить засадничі передумови для формування ефективної самоорганізації соціально-економічної системи.

Зрозуміло, що непродуктивне використання зовнішніх запозичень суб'єктами господарювання, наближеними до окремих політичних партій та державних органів, неможливе без застосування механізмів приховування реальних власників підприємств та учасників процесу „відмивання” коштів. Таку можливість надають суб'єкти світових господарських зв'язків – офшорні центри, які почали активно використовуватися представниками напівлегальних фінансово-промислових груп після надмірної лібералізації зовнішньоекономічних відносин [9, с.91-106].

Доказом цього є структура прямих зарубіжних інвестицій в Україні. Зважаючи на те, що країни ЄС протягом останніх років мають найістотнішу частку в структурі прямого інвестування в Україну (станом на грудень 2008 р. їх частка становила 78,9%), вважаємо за доцільне проаналізувати географічну структуру напрямів інвестування саме цього регіону. Як і в попередні періоди, найвагоміша частка у структурі інвестицій належить: Кіпру у 2008 р. – 27% (у 2005 р. – 23,1%); Німеччині – 23% та 13,1% відповідно; Нідерландам – 11% та 11,8%; Австрії – 9% та 7,4% та Великобританії – 8% та 19,7% і лише 22% та 24,9% належить усім іншим країнам (рис. 3). При цьому три з п'яти країн-лідерів за обсягами інвестицій в Україну належать до офшорних зон (Кіпр, Великобританія та Нідерланди) [10]. Доречно зауважити, що відповідно до законодавства України жодна з цих територій не віднесена до офшорних зон (на відміну від більшості цивілізованих країн світу), що й забезпечує процес відмивання коштів з їх використанням.

Зважаючи на такі тенденції, Україну, як відомо, у 2001 р. було віднесено до „чорного списку” ФАТФ, до якого входять країни, що не співпрацюють з іншими країнами у напрямі мінімізації обсягів відмивання коштів (крім нашої країни, туди також були віднесені Багамські острови, Домініка, Ізраїль, Кайманові острови, Острови Кука, Ліван, Ліхтенштейн, Маршалові острови, Науру, Ніуе, Панама, Росія, Сент-Кітс і Невіс, острови Сент-Вінсент і Гренадіни, Філіппіни, Єгипет, Гватемала, Угорщина, Індонезія, М'янма, Нігерія, Гренада).

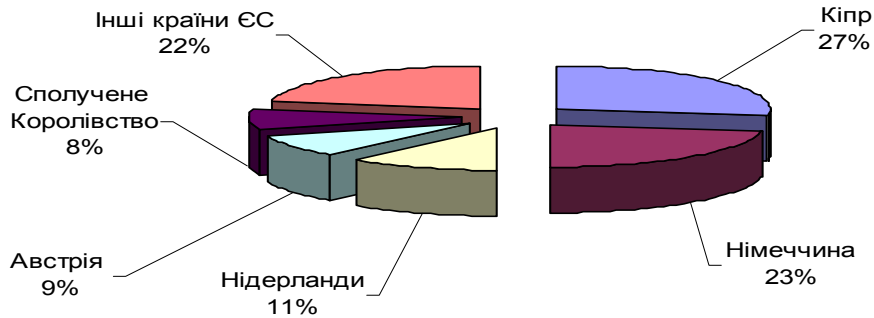


Рис. 3. Структура прямих іноземних інвестицій в Україну у 2008 р.
Складено за: [10]

Зрозуміло, що процес „відмивання” коштів супроводжується й цілою низкою інших нелегальних видів господарської діяльності, зокрема такими, як контрабандні потоки, торгівля зброєю та людьми, нелегальне переміщення трудових ресурсів. Останнє особливо загострилося після розпаду колишнього СРСР в умовах ліквідації багатьох підприємств та погіршення соціально-економічного становища більшості громадян України. За винятком 1992 р., коли сальдо зовнішньої міграції набуло істотного позитивного значення (рис. 4), що було пов’язане з масовим поверненням кримських татар на території історичного проживання, цей показник характеризувався істотним зростанням так званої „четвертої хвилі” еміграції українців в країни Західної та Центрально-Східної Європи, а також в Російській Федерації.

Зазначимо, що існують значні розбіжності між офіційними статистичними даними та реальними показниками обсягів нелегальної міграції. Представники Державного комітету статистики України оцінюють її декількома сотнями тисяч (рис. 4), проте відповідно до різноманітних непрямих оцінок як вітчизняних, так і зарубіжних науковців у статусі нелегальних мігрантів за кордоном перебуває близько 5-8 млн осіб [11-14].

Зокрема, за даними експертів Української всесвітньої координаційної Ради, за кордоном працюють 3-3,5 млн українців, експертів Інституту народознавства НАНУ – до 4,5 млн [15], Науково-дослідного інституту соціально-трудова відносин Міністерства праці та соціальної політики України – від 8,6 до 15,1 % загальної чисельності населення (станом на початок 2008 р.), що становить від 19,5 до 34,1 % населення працездатного віку [12]. Експерти Українського центру соціальних реформ вважають, що реальна чисельність мігрантів не перевищує 1,5 млн осіб [13], а за методологією МОП чисельність нелегальних мігрантів оцінюється 2,3-3,0 млн осіб [14]. Такі розбіжності стали наслідком ускладненості методів оцінки через недостатньо ефективну систему обліку цих процесів та велику кількість випадків фіктивного працевлаштування трудових мігрантів на території України перед виїздом за кордон.

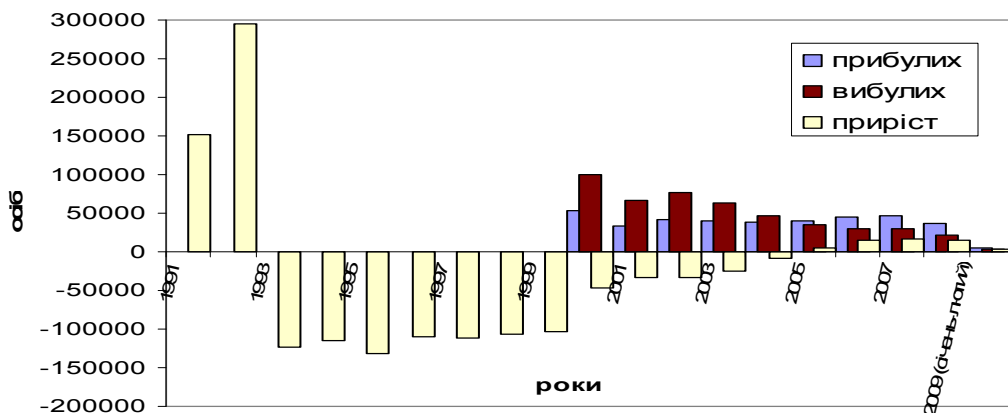


Рис. 4. Зовнішня міграція населення в Україні у період 1991-2008 рр., осіб
Складено за: [10]

При цьому якісний склад зовнішньої міграції є абсолютно неефективним для розвитку вітчизняної економіки. В Україну в’їжджають здебільшого „асоціальні” громадяни з малорозвинених

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

країн, таких, як Пакістан, Афганістан, Ірак, В'єтнам, а також з Китаю та Індії. Серед негативних наслідків такої імміграції відзначимо лише окремі – ці мігранти, як правило, зайняті у сфері торгівлі, посередницьких послуг або й у кримінальному секторі; витрати з державного бюджету на утримання одного виявленого нелегального мігранта становлять близько 600-800 дол. США на рік [374]. Щорічно територію України перетинає близько 500 тис. нелегальних мігрантів (ситуація загострилася ще й після підписання Угоди між Україною та ЄС „Про реадмісію осіб” [15]). Натомість у процесі „відтоку” інтелекту з України емігрують висококваліфіковані фахівці (як правило громадяни з вищою освітою, причому часто одержаною у межах державного замовлення), що призводить до істотного зменшення наукового потенціалу (рис. 5) та знижує конкурентоспроможність економіки в стратегічній перспективі. Звернемо увагу на низхідну тенденцію щодо динаміки показника чисельності наукових кадрів в Україні, що, безумовно, крім внутрішніх соціально-економічних проблем, які є передумовою їх перекваліфікації, пов'язане з масштабною їх еміграцією за кордон у статусі, як правило, нелегальних мігрантів.

Що стосується структури міжнародної міграції, наголосимо, що, попри певні позитивні наслідки еміграції (зокрема, зменшення рівня безробіття та соціального напруження; трансфер капіталу та досвіду в Україну; істотні фінансові трансфертні потоки, (а за оцінками Світового Банку обсяги переказаних в Україну коштів становлять близько 400 млн дол. на місяць США, тобто близько 5 млрд дол. щорічно [16], за оцінками Я.Жаліла цей показник становить 8–16 % обсягу ВВП [12]); підвищення рівня доходів сімей мігрантів), у стратегічній перспективі переважають негативні наслідки нелегальної трудової міграції (еміграція висококваліфікованих кадрів та загроза національній безпеці у майбутньому; „старіння” нації; „соціальне сирітство”, що передусе моральній деградації молоді; зростання цін на нерухомість (що і стало істотним поштовхом до загострення фінансово-економічної кризи в Україні у 2008 р.); тінізація ринку праці та капітальних активів; проблеми у сфері пенсійного забезпечення).

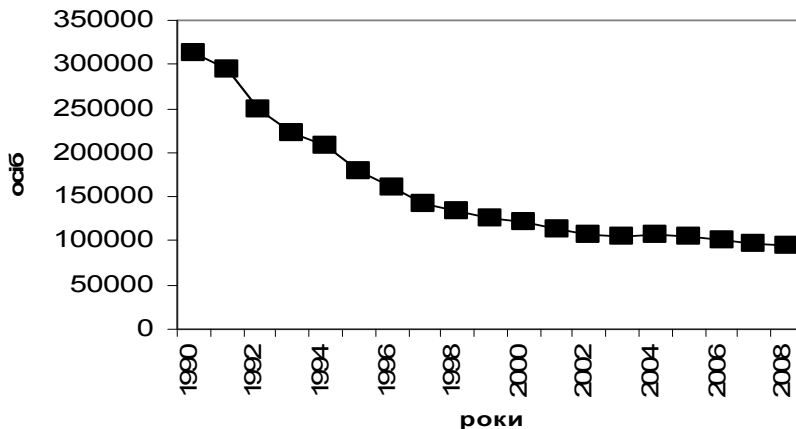


Рис. 5. Чисельність наукових кадрів в Україні (1990-2008 рр.)

Складено за: [10]

Останнє зумовлює подвійну проблему в цій сфері – перебуваючи у статусі нелегального мігранта за кордоном наші громадяни не сплачують відрахування до пенсійного фонду ні в країні перебування, ні в Україні. При цьому, досягнувши пенсійного віку та втративши здатність працювати з огляду на певні фізичні обмеження, ці громадяни, повернувшись на Україну, створюють істотний «тиск» на Пенсійний фонд України. Оскільки відповідно до законодавства України мігранти мають можливість претендувати хоча б на мінімальну пенсію (за умови, що вони не були оформленні протягом часу їх перебування за кордоном на офіційних місцях праці в Україні фіктивно, то розмір їх пенсій передбачається вищим за мінімальний). Крім суто фінансових втрат, можна очікувати й посилення соціальної напруги серед громадян, які були офіційно зайняті в різних сферах економіки і брали участь у наповненні Пенсійного фонду.

Доказом неефективності використання людського потенціалу, у якості якого нами розглядалися тенденції міграційних процесів, є те, що ситуація, в регіонах України, зокрема й у західних областях важко піддається прогнозуванню, оскільки не відповідає усталеним теоретичним засадам економічного зростання (як класична нами розглядалася модель Кобба-Дугласа) (рис. 6).

За нашими оцінками, сальдо зовнішньої міграції не впливає на економічне зростання регіонів, яке виражене показником ВРП у розрахунку на одну особу, можливо лише за винятком Чернівецької області, де залежність описується експоненціальною моделлю і характеризується статистичною значимістю (зокрема коефіцієнт кореляції 0,77) і піддається прогнозуванню. Тобто, в цьому регіоні при збільшенні

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТТЯ СОТРУДНИЦТВА МЕЖУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЇ ЄВРОПИ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСЬКОГО ЕКОНОМІЧЕСЬКОГО СОТРУДНИЦТВА І ГУАМ

позитивного сальдо міграції ВРП на одну особу зростатиме, і навпаки. Для інших же аналізованих областей взаємозв'язок характеризується нестационарністю.

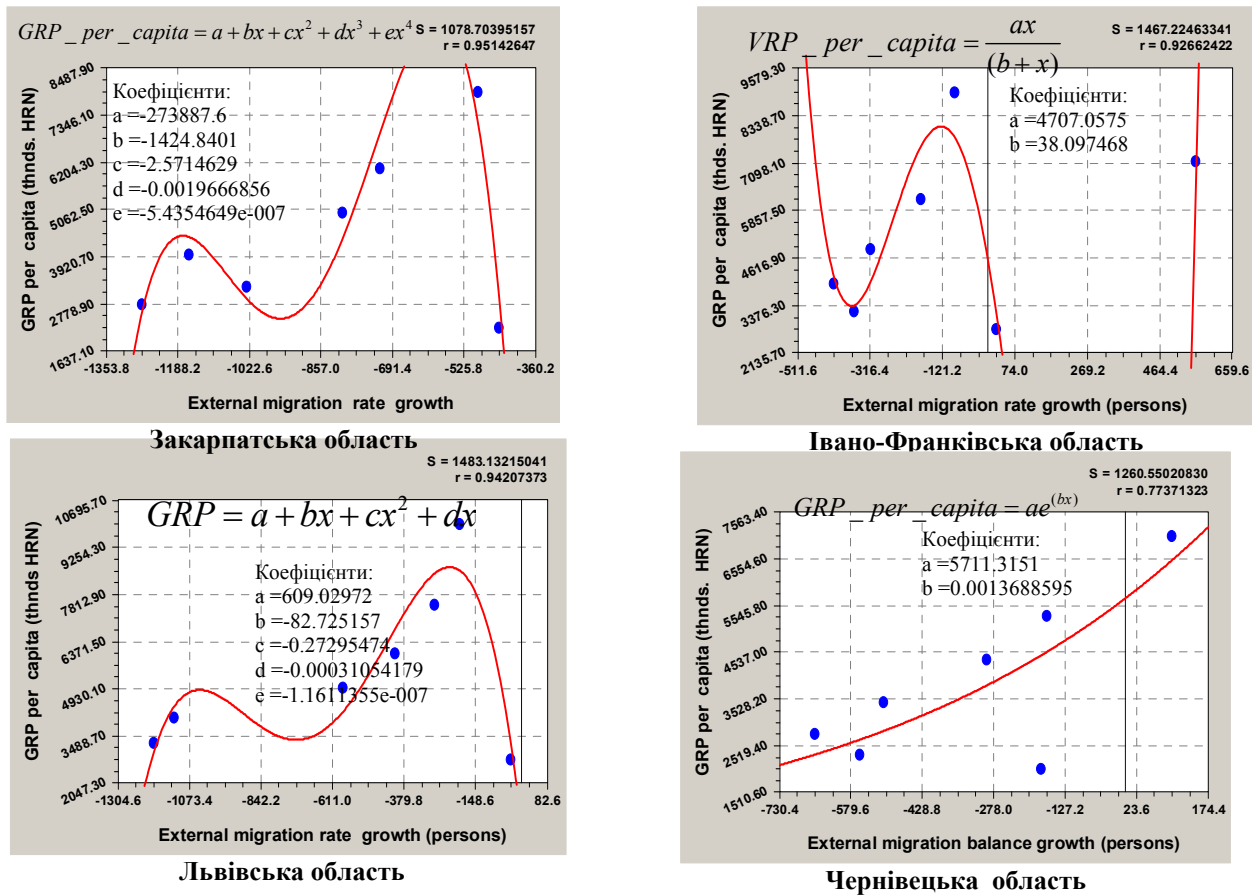


Рис. 6. Залежність ВРП на одну особу від сальдо зовнішньої міграції у західних областях України За: [10]

Таку ситуацію можна пояснити недостатньо ефективним використанням факторів виробництва в окремих областях України, а також недостатньо успішними результатами проведених структурних змін. З метою оцінки вказаної ефективності нами використано інструментарій методу огортаючи даних (DEA), а за базову розглядалася виробнича функція Кобба-Дугласа. Як видно з рисунка до областей, що відносно ефективно використовують наявний потенціал (наявні ресурси праці та капіталу) для економічного зростання відносяться Волинська, Дніпропетровська, Запорізька, Хмельницька – коефіцієнт ефективності дорівнює 1 (рис. 7). Серед областей, які використовують свій економічний потенціал з мінімальним ефектом доцільно відзначити – Чернівецьку (0,44), Херсонську, Кіровоградську (0,49), Черкаську, Львівську (0,53), Миколаївську та Івано-Франківську (0,56) області.

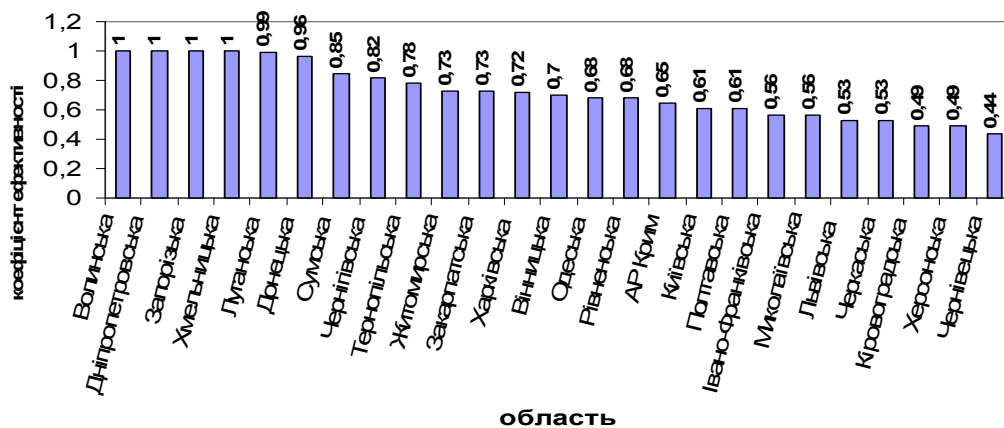


Рис. 7. Ефективність використання потенціалу економічного зростання у регіонах України відповідно до моделі Кобба-Дугласа та з врахуванням структурних змін у економіці, з використанням методу огортаючи даних (DEA) За: [10]

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

Таким чином, окреслені вище структурні диспропорції та деформації одночасно можна розглядати і передумовою, і наслідком неефективних структурних реформ в Україні в умовах посилення зовнішньоекономічної інтеграції, що у довгостроковій перспективі загрожує зниженням конкурентоспроможності економіки України загалом, а також зниженням рівня економічної безпеки нашої держави.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Полунєєв Ю. Конкурентоспроможність економіки як національна ідея №10 (538). – 2005. – 19-25 березня.
2. Мокій А. Регіонально-секторальна модель зовнішньоекономічної інтеграції: передумови і стратегія реалізації. – Львів: Коопосвіта, 1999. – 345 с.
3. Мокій А., Янків М. Концепція інноваційного менеджменту як напрям посилення конкурентоспроможності економіки// Вісник ТАНГ. - Спец. випуск №18-2.-2001.-С.60-66.
4. Уряд на своєму засіданні розглянув питання розподілу коштів, отриманих від приватизації „Криворіжсталі. Прес-служба Кабінету Міністрів [Електронний ресурс] // Урядовий портал. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=23579224&cat_id=108418065.
5. International Monetary Fund [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2008/02/weodata/weoselagr.aspx>.
6. Макроекономіка. Політика. Світові процеси: Щотижневий аналітичний моніторинг/ Засновник – Інститут стратегічних оцінок Благодійного фонду Леоніда Кучми. – Випуск 103. – 20 – 26 грудня. – К.: Інститут стратегічних оцінок (ІСО), 2008. – 29 с.
7. Офіційна веб-сторінка Міжнародного валютного фонду [Електронний ресурс] . – Режим доступу : www.imf.org.ua.
8. Веб-сторінка Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bank.gov.ua.
9. Квайзер В. Інтеграція України у світову економіку. Яким чином, як швидко та навіщо / В. Кайзер, Ф.Вінцент // Україна на шляху до Європи / І. Акімова, Д. Біль, Г. Брюкер и др.; За ред. Л.Хоффманна, Ф.Мьоллерс; Вступ. сл. В.Ющенко, В.Мюллера; Пер. з англ. А.Гур'янової. – К.: Фенікс, 2001. – 343 с. – ISBN 966-7558-96-7.
10. Офіційна веб-сторінка Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
11. Українська трудова міграція. українська всесвітня координаційна рада [Електронний ресурс] // Прес-служба УВКР Українська трудова міграція. – 2008, 04 квітня.]. – Режим доступу: http://www.uvkr.com.ua/ua/news/ukr_trud_migracija.html.
12. Жаліло Я.А. Тенденції трудової міграції з України до країн СНД : аналітична записка (Моніторинг соціально-економічних індикаторів) [Електронний ресурс] / Я.А. Жаліло; Відділ економічної та соціальної стратегії.– НІСД, 2008. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/Monitor/januar2009/11.htm>.
13. Червоножка В. Справжнє обличчя українського заробітчанина / В.Червоножка // Новинар: громадянсько політичне видання. – К.: „Прес-центр” – 2008, 22 грудня.
14. Кузів О. Проблеми незаконної міграції [Електронний ресурс] // Укрінформ. – Київ: Укрінформ: Українське національне інформаційне агентство. – 19 серпня – Режим доступу: <http://svit.ukrinform.ua/Bangladesh/bangladesh.php?menu=ukrinform>.
15. Бакалець Л. Угода про реадмісію: нелегальних мігрантів в Україні стане більше? [Електронний ресурс] / Леся Бакалець // Радіо Свобода: інформаційне агентство. – 2008, 24 серпня. – Режим доступу: <http://www.radiosvoboda.org/content/Article/1140733.html>.
16. Офіційна веб-сторінка Світового банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.worldbank.org.

РЕЗЮМЕ

Розглядаються проблеми загроз економічній безпеці держави та зниження конкурентоспроможності економіки внаслідок структурних деформацій та диспропорцій, пов'язаних з інтенсифікацією зовнішньоекономічних інтеграційних процесів.

Ключові слова: конкурентоспроможність економіки, структурні диспропорції та деформації, економічна безпека, міжнародна економічна інтеграція.

РЕЗЮМЕ

Рассматриваются проблемы угроз экономической безопасности государства и снижению

конкурентоспособности экономики вследствие структурных деформаций и диспропорций, связанных с интенсификацией внешнеэкономических интеграционных процессов.

Ключевые слова: конкурентоспособность экономики, структурные диспропорции и деформации, экономическая безопасность, международная экономическая интеграция.

SUMMARY

The problems of state economic security threats and reduce the competitiveness of the economy due to structural deformations and distortions, associated with the intensification of external economic integration processes.

Keywords: economy competitiveness, imbalances and structural deformation, economic security, international economic integration.

НОВИЙ БЮДЖЕТНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ: РИЗИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

Молдован О.О., завідувач сектору грошово-фінансової стратегії відділу економічної стратегії Національного інституту стратегічних досліджень

Розбалансована система державних фінансів сьогодні є однією із найбільш серйозних загроз для економічної безпеки України і одним із головних чинників стримування економічного розвитку та зростання рівня добробуту населення. Хронічні вертикальні та горизонтальні дисбаланси, високий рівень корупції, низька ефективність реалізації державних функцій, що фінансуються з бюджетних фондів, фінансово слабкі регіони, неефективність витрачання бюджетних коштів – без подолання всіх цих негативних явищ розбудова в Україні соціальної, ринкової, інноваційної економіки видається неможливою.

Сьогодні не викликає сумнівів той факт, що без наведення ладу в системі державних фінансів інші реформи в Україні приречені на невдачу. Власне, через це реформа різних складових системи державних фінансів називається серед пріоритетів економічної політики Президента України та Кабінету Міністрів України.

Досить перспективною в даному напрямі може стати податкова реформа. Незважаючи на те, що Податковий кодекс містить значний перелік неоднозначних новацій, він містить інструменти для підвищення фіскальної ефективності податкової системи та збільшення доходів бюджету всіх рівнів. В той же час, *ефективність економічної політики визначається не лише тим, скільки коштів було мобілізовано до бюджету, а й тим, наскільки ефективно вони перерозподілені і освоєні*. Через це бюджетна реформа є однією із найважливіших в контексті оздоровлення системи державних фінансів. Інформаційний ажітаж навколо податкової реформи, дещо затьмарив прийняття нового Бюджетного кодексу, що сформувало дефіцит ґрунтовних наукових оцінок новацій бюджетної системи, які почали функціонувати з 2011 року.

В даному контексті, дослідження бюджетної реформи та нового Бюджетного кодексу, прийняття якого стало найбільш важливим заходом в її процесі, набуває не лише вкрай важливої теоретичної, а й практичної актуальності. Воно дозволить діагностувати на ранніх стадіях ключові проблеми даного нормативно-правового акту, а також більш ефективно використовувати його нові можливості для економічного зростання.

Проблемами бюджетної системи та бюджетної політики в Україні займається низка відомих вчених, зокрема І. О. Луніна [1], Т. І. Єфименко [2], В. Д. Базилевич [3], В. М. Опарін [4], В. С. Загорський [5], Ю. В. Пасічник [6] та інш. Названі фахівці ґрунтовно та детально досліджують як бюджетну систему загалом, так і її окремі складові.

Водночас, на даному етапі через надто незначний термін, який пройшов з часу прийняття нового Бюджетного кодексу, все ще відсутній аналіз даного нормативно-правового акту, з точки зору його впливу на стан системи державних фінансів та економічний розвиток.

В даному контексті, метою даної статті є дослідження нових можливостей для економічного зростання, які відкриваються в процесі бюджетної реформи, аналіз їх ефективності та дієвості, а також ідентифікація тих недоліків і прорахунків, які будуть здійснювати деструктивний вплив на систему державних фінансів і економічний розвиток України.

Новий Бюджетний кодекс [7], який було прийнято в 2010 році, набрав чинності з 1 січня 2011 року. Попри те, що документ не містить революційних новацій, він вносить відчутні зміни до